

Het leven (z)onder het vernis

Door Mischa Andriessen

Ooit werd Edgar Lee Masters (1868-1950) beschouwd als de belangrijkste Amerikaanse dichter. Nu is hij een goeddeels vergeten schrijver die wat er rest van zijn naam en faam dankt aan de publicatie van één bundel: *Spoon River Anthology*. Masters schreef meer dan vijftig boeken, publiceerde gedichtenbundels, toneelstukken en romans, maar ook non-fictiewerk zoals biografieën van Abraham Lincoln en Mark Twain en een autobiografie die in de titel verwijst naar zijn grootste succes: *Across Spoon River*. Al tijdens zijn leven zag Masters zijn roem verweren en vergaan. De laatste jaren van zijn leven bracht hij door in het beruchte Chelsea Hotel in New York waar later schrijvers als Allen Ginsberg, Gregory Corso en Dylan Thomas verbleven en waar Sex Pistols' bassist Sid Vicious zijn vriendin Nancy Spungen vermoordde. Edgar Lee Masters overleed op 5 maart 1950 in Melrose Park, Pennsylvania, nagenoeg anoniem.

Vergetelheid wacht veel schrijvers en dus is het op zich niet opmerkelijk dat de door predestinatie geobsedeerde Masters datzelfde lot toeviel. Opvallender is de verdeeldheid die Edgar Lee Masters met de publicatie van de eerste gedichten uit *Spoon River Anthology* (1914-15) bij critici zaaide. Zijn experiment met een prozaïsch soort poëzie ging menigeen te ver, anderen juist niet ver genoeg. In een aantal van de vele besprekingen die de anthologie ten deel vielen, vroeg de recensent zich af of wat Masters schreef nog wel poëzie mocht heten.

Spoon River

De bundel *Spoon River Anthology* bevat tweehonderdveertien grafgedichten. Bondige gedichten die voor een daadwerkelijk epitaf op een grafzerk wel wat lang zijn, maar die overrompelen door hun compactheid en zeggingskracht.

Amanda Barker

**Henry maakte mij zwanger,
Hoewel hij wist dat ik nooit leven kon baren
Zonder het mijne te verliezen.
Daarom ging ik al jong de poorten van de aarde binnen.
Voorbijganger, in het dorp waar ik leefde wordt geloofd
Dat Henry met echtelijke liefde van me hield,
Maar ik verklaar vanuit de grond
Dat hij mij doodde om zijn haat te koelen.**

Met *Spoon River* creëerde Masters een mythisch stadje in de Amerikaanse Midwest. Via hun grafschriften spreken de doden van *Spoon River* en menig graftekst blijkt een biecht waarmee de heersende, hypocriete moraal van het stadje aan de kaak wordt gesteld. Daarmee sloot Masters naadloos aan bij de tijdgeest. Vier jaar na *Spoon River Anthology* publiceerde Sherwood Anderson zijn beroemde verhalenboek *Winesburg, Ohio*, in thematiek nauw verwant aan Masters' baanbrekende gedichtenbundel. Omstreeks dezelfde tijd verschenen er meer boeken die het leven in een kleine stad in het middenwesten van de Verenigde Staten belichtten. *Poor*

White eveneens van Sherwood Anderson en *Main Street* van Sinclair Lewis bijvoorbeeld, maar ook *Birth* van Zona Gale en *Moon Calf* van Floyd Dell, beide nu vergeten auteurs. Datzelfde lot viel ten deel aan Clarence Darrow, een collega-advocaat van Masters die met zijn roman *Farmington* uit 1904 op Masters' meesterwerk preludeerde.

Spoon River Anthology werd bij verschijning herhaaldelijk op vinnige kritiek onthaald. Met zijn openhartige en a-lyrische stijl betoonde Masters zich in zekere zin een erfgenaam van Walt Whitman. Dat veel van Masters' gedichten expliciet over seks en geweld gingen viel bij veel tijdgenoten echter geenszins in goede aarde. Zijn maatschappijkritiek en de manier waarop hij het ophouden van de schone schijn door de dorpelingen fileerde, zette eveneens bij menigeen kwaad bloed.

Deken Taylor

**Ik was lid van de kerk
En van de partij der droogleggers;
En in het dorp dachten ze dat ik stierf door het eten van
[watermeloen.**

**In werkelijkheid had ik een levercirrose,
Want elke middag dertig jaar lang,
Glipte ik achter de toog
In de apotheek van Trainor
En nam een flinke slok
Uit de fles met het etiket
'Spiritus frumenti'.**

De kritiek op Masters' gedichten beperkte zich echter niet tot de inhoud. Zeker zoveel commentaar leverde de vorm op waarin hij zijn gedichten had gegoten. Sommige critici vonden de toon onpersoonlijk, Masters' taal; kaal en vlak. Velen hadden moeite met het onpoëtische uiterlijk van de gedichten, die geen strofen en evenmin witregels kenden. De regellenge was ongelijk en leek volstrekt willekeurig. Metrum en rijm ontbraken en woordkeus was vaak alledaags:

**Ik hoorde een kind huilen
En het kuchen van John Yarnell,
Bedlegerig, koortsig, koortsig, stervend,
Dan de stuurse stem van mijn vrouw:
'Pas op, de aardappelen branden aan!'**

(Uit: 'Harold Arnett')

Omslag

Om exact dezelfde reden waarom *Spoon River Anthology* door veel critici werd afgedaan als vormeloze of zelfs smakeloze poëzie, werd het boek door anderen binnengehaald als voorbode van een nieuw soort literatuur. Een van degenen die deze poëzie met enthousiasme ontving was de schrijver Ezra Pound. Zijn oordeel stelde Pound weliswaar niet veel later in negatieve zin bij, de recensie die hij in 1915 in het Londense periodiek *Egoist* schreef, was er echter vergeven van superlatieven:

'Tenslotte heeft Amerika een dichter ontdekt. [...] Nu eindelijk heeft het Amerikaanse westen een dichter voortgebracht [...] die in staat is om op een directe manier met het leven om te gaan, zonder er om heen te draaien, zonder klinkende, betekenisloze zinnen. Klaar om te zeggen wat hij te zeggen heeft en te zwijgen wanneer hij het heeft gezegd.'

Masters effende met zijn bundel de weg voor een nieuwe generatie Amerikaanse dichters. Zijn directe, onmaniëristische stijl werd een nieuwe standaard, *Spoon River Anthology* de succesvolste poëzie sinds Longfellow's *Hiawatha*. Dat succes was van korte duur. In 1924 publiceerde Masters een vervolg: *The New Spoon River*. Toen was de maatschappijkritische literatuur al weer op zijn retour en er waren schrijvers zoals T.S. Eliot, William Carlos Williams en Masters' vroege bewonderaar Pound, die zijn vormexperiment met meer verve hadden voortgezet. Masters had met zijn werk een vernieuwende impuls gegeven, maar werd ook vrijwel meteen voorbijgestreefd. *Spoon River Anthology* is niettemin nog altijd een bijzonder en invloedrijk werk. ◀

Vertalingen: Edgar Lee Masters: *Spoon River Anthologie*. Uitgeverij P, Leuven, 2007/ Elvis Peeters
Foto: Pieter Vandemeer / Tineke de Lange

Poëzietheater

Alle dagen m.u.v. woensdag ▶ foyer

Tijdens het festival brengen acteurs van de ArTEez Hogeschool voor de Kunsten Arnhem Edgar Lee Masters' personages tot leven. Regisseur Peter Sonneveld, artistiek leider van Bonheur Theaterbedrijf Rotterdam, selecteerde en koppelde de stemmen van diverse karakters en smeedde ze aaneen. Acteurs voeren het publiek één op één mee naar het schemerige Amerikaanse stadje *Spoon River*, waar vele verhalen onverteld bleven.

Met: Roy Baltus, Michaël Bloos, Tirza de Boer, Eva van Gessel, Willemijn Haasken, Gonca Karasu, Elise van 't Laar, Lowie van Oers, Floor Rolf, Leander de Rooij en Dylan Smith.